

SEŽANA • Zasnovali UV-razkuževalnik, ki za tretjino zmanjša možnosti okužbe s covidom-19

Nad virus s tremi UV-razkuževalniki

V Bolnišnici Sežana, Domu upokojencev in Zdravstvenem domu Sežana se s sežanskim podjetjem EngMotion dogovarjajo, da bi junija dobili v polletno brezplačno uporabo njegov UV-razkuževalnik, ki v prostorih zmanjša možnost okužbe s covidom-19 za približno 35 odstotkov.

• LEA KALC FURLANIČ

"V naši ustanovi bomo v teh dneh preučili možnost, ki nam jo ponuja podjetje EngMotion, vendar lahko že takoj rečem, da bi tak razkuževalnik potrebovali predvsem v zobozdravstvenih ambulantah, kjer moramo zaradi preprečevanja okužbe s covidom-19 upoštevati zelo stroge zaščitne ukrepe. Dodatno razkuževanje zobozdravstvenih ambulant bi nam zato zelo olajšalo delo in znižalo stroške za nujno medicinsko zaščitno opre-

Tak UV-razkuževalnik bo podjetje EngMotion za pol leta posodilo sežanski bolnišnici, upokojenskemu in zdravstvenemu domu.

jetja **Enrica Merlania** se ob vsakodnevni uporabi tega sterilizatorja (seveda skupaj z običajnim čiščenjem) možnost okužbe s covidom-19 zmanjša za približno 35 odstotkov. Razkuževanje traja med deset in 20 minut, odvisno od velikosti prostorov oziroma naprave ter od trdoživosti in vrste bakterij in virusov v prostorih.

"Da bi v teh časih, ko se vsi borimo z novim koronavirusom, tudi naše podjetje dobrodelno pomagalo javnosti, smo se odločili, da sežanski bolnišnici, upokojenskemu in zdravstvenemu domu ponudimo možnost šestmesečne brezplačne izposoje našega najnovejšega UV-razkuževalnika. Tovrstne aparature so sicer že na tržišču, vendar smo jih v našem podjetju, da bi čim bolj izboljšali njihove učinke, zelo izpopolnili. Pa tudi, da smo lahko konkurenčni," je povedal Merlani. Tržačan po roku že skoraj dve desetletji živi v Sežani, kjer si je ustvaril družino s Slovenko in pridobil slovensko državljanstvo, dobro govori tudi slovensko. Merlani se je najprej obrnil na sežan-

ske območno obrtno zbornico, kjer so mu svetovali, naj stopi v stik z direktorici treh navedenih ustanov.

Za negovalne oddelke in zobozdravstvo

Tako direktorica Bolnišnice Sežana **Silvana Šonc** kot direktorica Doma upokojencev Sežana **Rozana Šturm** sta pobudo sprejeli, Šončeva se bo o podrobnostih uporabe razkuževalnika posvetovala še z glavnim epidemiologom bolnišnice, Šturmovi v kratkem pričakuje dokončni dogovor. Ocenjuje, da bi UV-razkuževalnik lahko uporabljal na negovalnem oddelku, pa tudi v stanovanjskih enotah.

V zdravstvenem domu, imajo devet zobozdravstvenih ambulant, strošek njihovega posebnega razkuževanja in zaščitne opreme bi bil, če bi delale po normalnem urniku, približno 1000 evrov na dan, pojasni direktorica Škibinova in doda: "Sedaj smo uvedli skrajšane urnike teh ambulant, z zaščitno opremo nas je založilo ministrstvo,

vendar je le za tri tedne. Kako bomo naprej, še ne vemo."

Merlani pojasni, da so razvili več modelov oziroma velikosti UV-razkuževalnikov, ki jih je možno uporabljati tudi v vrtcih, šolah, pisarnah, telovadnicah, hotelih, restavracijah in še kje. Osnovni model, ki ga bodo posodili sežanskim ustanovam, so že testirali, enako nekoliko večjega, za katerega so prejeli 30 naročil.

Podjetje EngMotion se že 15 let ukvarja z razvojem avtomatiziranih strojev, ki jih uporabljajo za potrebe medicine (za izdelavo zdravil in drugega). Pri razvoju razkuževalnikov sodelujejo z ameriškimi raziskovalnimi institucijami in s tržaško univerzo. Kot dodaja Merlani, ameriško združenje inženirjev za ogrevanje, hlajenje in klimatizacijo (ASHRAE) priporoča ultravijolično bakteriцидно sevanje za spopadanje s prenosom boleznih covid-19. Tudi v mednarodnem združenju IUV (International Ultraviolet Association) so preizkusili, kolikšne količine in intenzitete UV-svetlobe uničijo bakterije in viruse, zato menijo, da ima UV-tehnologija pomembno vlogo v boju proti širjenju koronavirusa, navedajo na svoji spletni strani. Merlanijevo podjetje sodeluje tudi z ameriškimi podjetjem Ubiquiti Robotics, ki ima laboratorij v Ljubljani.

Kako posebna UV-svetloba deluje na viruse?

Žarnice, ki jih v podjetju EngMotion uporabljajo za razkuževalnike, imajo tako valovno dolžino, ki poškoduje molekularne vezi mikroorganizmov in virusov, jih tako uničuje, nevtralizira in prepreči njihovo razmnoževanje. Te UV-žarnice med delovanjem ne proizvajajo škodljivega ozona. UV-dezinfekcijo uporabljajo tudi nekatere vodarne za razkuževanje surove vode, med drugim tudi vodarna Malni.

LIPICA • 440 let kobilarne v senci koronavirusa

440 let vzponov in padcev in leta novih izzivov

Danes mineva 440 let od začetka kobilarne v Lipici. V res dolgi zgodovini je doživela številne vzpone in padce. Danes je čreda lipicancev velika kot še nikoli doslej, posestvo kobilarne zavarovano kot državni spomenik, a pogumno lahko vstopi v novih 440 let le, če bo okrepila dela s konji, meni dolgoletni poznavalec lipice Stanislav Renčelj.

• MARICA URŠIČ ZUPAN

Na današnji dan leta 1580 je avstrijski nadvojvoda Karel podpisal pogodbo o nakupu zapuščenega letnega dvorca v današnji Lipici. Naslednje leto se je okoli njega že paslo 24 plemenskih kobil in šest plemenskih žrebcev, čreda je naraščala in se kakovostno razvila. Leta 1735 je 54 lipiških konj nastopilo na otvoritvi dyorne jahalnice na Dunaju.

Vzponi in padci

Na prehodu v 18. stoletje sledijo padci: najprej beg črede pred Napoleonovo vojsko, nato Lipico in najboljše plemenjake prizade ne potres, lipiško posestvo je opustošeno. Zaradi od-

pijskih igrar. A Lipica zaide v finančne težave, zato dovoli vstop igralnici, po letu 1991 strnoglavji še obisk.

Prenos na sežansko občino se izkaže za slabo potezo, pot v boljše čase se začne leta 1996 v ustanovitvi javnega zavoda v državni lasti. Ta sicer nima sreče z direktorji, čreda pa kljub temu raste in zdaj šteje 389 konj. To je celo več, kot jih Lipica potrebuje in prenese, pravi sedanjí prvi mož kobilarne **Matej Oset**, ki obžaluje, da jubileja zaradi koronavirusa ne bodo mogli obeležiti tako, kot so načrtovali: "Največji dogodek je bil predviden v nedeljo, 24. maja, vendar ga bomo predvidoma prestavili v kasnejše mesece in morda združili s tradicionalnim Dnevom Ko-

Lipicancev je dovolj, rabijo pa ljudi, ki bodo z njimi dobro delali.

daljenosti od Dunaja bi skoraj prišlo do selitve črede v prestolnico, a je leta 1848 cesar Franc Jožef I odločil, da ostane v Lipici.

Sledita nova udarca - prva in druga svetovna vojna. Po slednji je Lipici ostalo vsega enajst konj, a jugoslovanska vlada ji dodeli še 54 lipicancev. Ko iz zvezne preide najprej v republiško in nato pod okrajno ljudsko oblast, bi jo slednja skoraj razpusila. Skrb zanjo prevzame podjetje Jadran, ko pa postane zanj preveliko breme, ustanovi Konjerejski zavod Lipica. Ta zmanjša število konj na vsega 59 in v Lipico uvaja turizem. Zgradijo hotel Maestoso, jahalnico, hipodrom, leta 1980 hotel Klub, število obiskovalcev narašča, štiri leta zatem lipiška ekipa nastopi na olim-

bilarne Lipica v septembru. V teh dneh se veselimo vsakega obiskovalca, ki z obiskom da Lipici spodbudo, da bo svoje poslanstvo nadaljevala še naslednjih 440 let."

Posebej vabi v Lipico v soboto, 23. maja, ko bodo dan z lipicanci začeli s spustom kobil na pašnike, nadaljevali z vožnjo vpreg, podkovanjem konj, ogledom posestva.

Več pozornosti konjem

Stanislav Renčelj, več let zaposlen v Lipici, o njeni prihodnosti pravi: "Danes Lipice ne ogroža finančno stanje, temveč dojemanje njene vloge. Če bo imela dovolj kadrov, ki bodo znali razvijati konjerejo in solanje konj, jo čaka lepa prihodnost, sicer ne." *

Enrica Merlani

mo in sredstva," nam je včeraj pojasnila direktorica Zdravstvenega doma Sežana **Ljubislava Škibin**. Zanimalo nas je namreč, ali so se odzvali pobudi podjetja EngMotion, ki želi sežanskim zdravstvenim ustanovam za pol leta posoditi najnovejši UV-razkuževalnik (sterilizator) prostorov.

Razkuževalnike bodo dobrodelno posodili

Gre za premično napravo, opremljeno - preprosto povedano - z UV-žarnicami, ki s pomočjo posebne tehnologije razkužujejo prostore. Po besedah direktorja pod-